

***Analys av
Superettan klubbarnas
ekonomi 2015***

**Svenska Fotbollförbundet
Julia Ericson**

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	5
Superettanklubbarnas resultat	5
Superettanklubbarnas intäkter.....	7
Superettanklubbarnas kostnader	10
Spelartransfers	14
Elitlicensens regler i korthet.....	15
Superettanklubbarnas egna kapital, redovisade resultat och soliditet 2015	16
Superettanklubbarnas konsolideringsgrad 2015	18
Samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition 2015	19

Analys av ekonomin i Superettanklubbarna 2015

Sammanfattning

- Totala intäkter samtliga klubbar +308,5 mkr (2014: 372,9 mkr)
- Resultat sammantaget superettanklubbarna +0,8 mkr (2014: +12,0 mkr)
- Varav spelaromsättningsnetto +32,1 mkr (2014: +16,3 mkr)
- Eget kapital + 7,0 mkr (2014: +4,2 mkr)
- Negativt eget kapital i fem av sexton klubbar. Övriga klubbar redovisade positivt eget kapital

Superettanklubbarna redovisade år 2015 sammantaget ett överskott från fotbollsverksamheten uppgående till +0,8 mkr, vilket var en klar försämring av resultatet sedan fjolåret. I årets resultat ingår ett överskott från spelaromsättning (spelarförsäljningar minus såväl direkt kostnadsförda spelarförvärv som avskrivningar balanseerade spelarförvärv samt spelarin- och uthyrning) på + 32,1 mkr, som gör att positivt resultat uppnås.

Vid jämförelser mellan åren bör noteras att det skiljer mellan åren vilka klubbar som är representerade i Superettan, vilket också får betydelse för underlaget som den ekonomiska analysen bygger på.

Superettanklubbarna redovisade under 2015 totalt ett driftunderskott på – 37,7 mkr (2014: + 2,8 mkr). Driftresultatet exkluderar spelaromsättningsnettot, finansnettot samt extraordinära poster, skatter och bokslutsdispositioner. Arbetet att öka intäkterna och minska kostnaderna är en ständig kamp för att få en ekonomi i balans och göra det möjligt att gå runt på sina egna intäkter, där utvecklingen har gått åt rätt håll de senaste åren, men där 2015 innebar ett ordentligt bakslag.

Superettanklubbarnas intäkter (inklusive ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter) uppgick år 2015 till 308,5 mkr (2014: 372,9 mkr). Intäkterna minskade med knappt 17 procent, jämfört med föregående år, vilket främst berodde på att Hammarby Fotboll AB inte spelade i Superettan 2015 vars intäkter har varit betydligt högre än övriga superettanklubbars intäkter. Tappet som orsakas av detta syns främst för publik- och övriga matchintäkter. Även reklam- och sponsringsintäkter påverkas av att Hammarby Fotboll AB, samt GIF Sundsvall och Landskrona BoIS inte spelade i serien 2015. Intäkterna från spelarförsäljning har däremot stigit kraftigt och uppgick till 36,4 mkr (2014: 21,1 mkr).

Superettanklubbarnas kostnader, inklusive räntekostnader och kostnadsförda spelarköp, uppgick till ca 307,6 mkr år 2015 (2014: 360,9 mkr), vilket var en total kostnadsminskning om ca 15 procent. Likt intäktssidan berodde den stora kostnadsminskningen främst på att ekonomiskt starka klubbar lämnade Superettan inför 2015. De totala personalkostnaderna har minskat mellan år 2014 och 2015, medan däremot spelarlönerna i princip varit konstanta.

Under år 2015 var den genomsnittliga beräknade spelarlönen 23 445 kr/månad, exklusive sociala avgifter, vid 12 månaders anställning och antaget 24 man i spelartruppen, vilket innebar en liten ökning från förra årets siffror (23 300 kr/månad).

Klubbarna i Superettan redovisade ett samlat eget kapital uppgående till + 7,0 mkr för 2015, vilket var en förbättring sedan föregående år (+ 4,2 mkr). Vilka klubbar som spelar i serien respektive år påverkar också det egna kapitalet.

Fem av de sexton klubbarna i Superettan redovisade negativt eget kapital år 2015. IFK Värnamo, som redovisade ett negativt eget kapital både 2013 och 2014, lämnade in ett periodiserat bokslut per 31 augusti 2015, vilket visade positivt eget kapital. Eftersom IFK Värnamo per 31 december 2015 återigen redovisade negativt eget kapital ska de även 2016 lämna in periodiserat bokslut per 31 augusti. Därutöver ska de för att beviljas elitlicens för säsongen 2017, upprätta en likviditetsplan, som visar att de klarar sina betalningar för återstående del av 2016, samt upprätta en prognos för helårsbokslutet, som visar minst noll i eget kapital 31 december 2016. IK Sirius lyckades inte uppfylla sin handlingsplan för 2015 utan uppvisade för andra året i rad negativt eget kapital. IK Sirius ska därför upprätta ett periodiserat bokslut per 31 augusti 2016 samt en likviditetsplan för resterande del av 2016, som visar att de klarar sina betalningar för resterande del av 2016, för att beviljas elitlicens för 2017. Varberg BoIS FC och IK Frej Täby redovisade även de negativt eget kapital i bokslutet. De lämnade därför in varsin handlingsplan gällande hur det egna kapitalet ska återhämtas under år 2016, vilka godkändes av Licensnämnden. Även Mjällby AIF redovisade negativt eget kapital, men då de spelar i division 1 säsongen 2016 ansöker de heller inte om elitlicens och har därmed inget krav på positivt eget kapital.

Svenska Fotbollförbundet
Julia Ericson

Inledning

Svenska Fotbollförbundet har kartlagt det ekonomiska utfallet för klubbarna i Superettan år 2015. Kartläggningen bygger på uppgifter inrapporterade av klubbarna samt deras årsredovisningar, vilka är reviderade av auktoriserade eller godkända revisorer.

För enkelhetens skull benämns alla aktuella föreningar och bolag för klubbar. I ett av fallen avser de ekonomiska uppgifterna aktiebolag, nämligen för Hammarby Fotboll AB, som är ett så kallat IdrottsAB.

Superettan, som etablerades år 2000, består av 16 klubbar.

Obs! Samtliga belopp i tabeller nedan är redovisade i mkr om ej annat anges.

Superettanklubbarnas resultat

Resultatets beståndsdelar 2006-2015, mkr

	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>
Driftresultat	-37,7	2,8	-16,9	-27,3	-22,8	-40,0	-11,0	-34,5	-16,6	-7,0
Spelaromsättning	32,1	16,3	1,0	8,8	7,2	11,2	2,3	34,5	2,2	3,3
Ränten:o mm fin	4,2	-7,0	13,6	-5,6	-2,3	5,7	-1,4	1,0	7,2	-0,2
Extraordinära poster/skatter	2,2	-0,1	0,9	8,8	0,2	3,7	-0,8	3,0	-1,0	0,8
Redovisat resultat	0,8	12,0	-1,4	-15,3	-17,7	-19,4	-10,9	4,0	-8,2	-3,1

Tabell 1

De 16 klubbarna i Superettan redovisade år 2015 sammantaget ett överskott för fotbollsverksamheten på 0,8 mkr, vilket är en märkbar nedgång jämfört med 2014 (12,0 mkr). Samtidigt är årets redovisade resultat för Superettan det tredje bästa, sett över en tioårsperiod. Vilka klubbar som spelar i serien respektive år påverkar förändringen av resultaten mellan åren.

Superettanklubbarna redovisade under 2015 sammantaget ett driftsunderskott på - 37,7 mkr (2014: + 2,8 mkr), vilket är den lägsta noteringen under de senaste tio åren med undantag av 2010. Driftsresultatet exkluderar spelaromsättningsnettot (spelarförsäljningar minus såväl direkt kostnadsförda spelarförvärv som avskrivningar balanserade spelarförvärv samt netto av spelarinhyrning och uthyrning), finansnettot samt extraordinära poster, skatter och bokslutsdispositioner.

Att det redovisade resultatet ändå blir positivt, trots det stora driftsunderskottet beror till störst del på att spelaromsättningsnettot är markant högre än tidigare år (2008 undantaget). Som framgår av tabell 2 är det just de klubbar med störst driftsunderskott som redovisar det största spelaromsättningsnettot, Mjällby AIF undantaget, vilket tyder på att klubbarna har vidtagit detta som åtgärd för att hålla ekonomin i balans.

Såväl redovisat resultat som driftresultat varierar betydligt mellan klubbarna. Av tabell 2 framgår resultatet för respektive klubb.

Resultat per klubb 2015, mkr

	<u>Redovisat</u> <u>resultat</u>	<u>Drift-</u> <u>resultat</u>	<u>Spelarom-</u> <u>sättning</u>	<u>Finansiellt</u>	<u>EO, skatt,</u> <u>bokslutsdisp</u>
IF Brommapojkarna	4,2	-10,5	8,7	6,0	0,0
IK Sirius FK	1,6	0,0	1,6	0,0	0,0
Assyriska FF	1,4	1,7	0,1	-0,4	0,0
Östersunds FK	0,2	-10,6	8,7	-0,1	2,2
GAIS	0,2	-3,5	3,7	0,0	0,0
Jönköpings Södra IF	0,1	-0,2	0,5	-0,2	0,0
Syrianska FC	0,0	-0,5	0,6	-0,1	0,0
IFK Värnamo	0,0	0,2	-0,1	-0,1	0,0
Ängelholms FF	-0,1	-0,2	0,2	-0,1	0,0
Athletic FC	-0,1	-2,4	2,4	-0,1	0,0
Degerfors IF	-0,2	-1,7	1,5	0,0	0,0
Ljungskile SK	-0,3	-3,7	3,9	-0,5	0,0
Varberg BoIS FC	-0,5	-0,4	-0,1	0,0	0,0
Utsikten	-0,9	-0,5	-0,3	-0,1	0,0
IK Frej Täby	-0,9	-0,9	0,0	0,0	0,0
Mjällby	-3,9	-4,5	0,7	-0,1	0,0
* Superettan totalt	0,8	-37,7	32,1	4,2	2,2

Tabell 2

Åtta klubbar redovisade år 2015 överskott och åtta klubbar redovisade underskott. Föregående år redovisade tio klubbar överskott och sex klubbar underskott.

IF Brommapojkarna redovisade det största överskottet 2015, vilket beror på spelarförsäljning och finansiella intäkter. Beaktas bara driftresultatet placerar de sig istället i bottenkiktet av listan. Mjällby AIF redovisade störst underskott. Det bör noteras att det redovisade resultatet mellan klubbarna enbart skiljer sig med 2,5 mkr, om klubben med störst överskott och underskott räknas bort.

Driftresultatet skiljer sig mer mellan klubbarna. Enbart Assyriska FF och IFK Värnamo redovisade ett positivt driftresultat, vilka är just de två klubbar som har varit tvingade att få ekonomin i balans för att inte tappa elitlicensen. Att enbart dessa klubbar nådde ett positivt driftresultat är en tydlig försämring mot föregående år då sju klubbar redovisade ett positivt driftresultat. Östersunds FK och IF Brommapojkarna redovisade störst underskott, men hade samtidigt ligans högsta spelaromsättningsnetto. Enbart tre av klubbarna redovisade ett svagt negativt spelaromsättningsnetto. Detta tyder därför på att 2015 var ett ganska tufft ekonomiskt år för samtliga klubbar och att de därför inte har fokuserat på att investera i spelare utan snarare frigöra resurser genom försäljning och uthyrning av spelare.

Superettanklubbarnas intäkter

Totala intäkter Superettan 2006-2015, mkr

	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>
Ordinarie drift	264	349	351	360	326	302	249	289	315	234
Spelarförsäljning	36	21	13	21	17	27	15	46	21	18
* Totalt	300	370	364	381	343	330	264	335	336	252
* Genomsnitt/fören.	18,8	23,1	22,8	23,8	21,4	20,6	16,5	20,9	21	15,8
* Ordin. Drift % tot	88%	94%	96%	94%	95%	92%	94%	86%	94%	93%

Tabell 3

Superettanklubbarnas intäkter (exklusive ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter) uppgick år 2015 till 300 mkr (2014: 370 mkr), vilket är en minskning med knappt 19 procent jämfört med föregående år. Den kraftiga nedgången kan till stor del härledas till att Hammarby Fotboll AB inte längre spelar i Superettan. Vilka klubbar som spelar i serien respektive år påverkar därför förändringen mellan åren av intäkterna, se vidare sidan nio. Noteras bör därför göras att BK Häcken, med höga intäkter från Gothia Cup, år 2007 och 2008 spelade i Superettan. Från 2009 har BK Häcken åter spelat i Allsvenskan. Noteras bör även att Hammarby Fotboll AB spelat i Superettan sedan år 2010 fram till år 2014. Att de totala intäkterna under den senaste tioårsperioden bara har varit lägre 2009 och 2006, än 2015, bör därför ses med detta i åtanke.

Av intresse är även att spelarförsäljningen under 2015 noterades till den näst högsta samt att den stigit med knappt 71 procent från 2014, vilket i år innebär att 12 procent av intäkterna kommer ifrån spelarförsäljning (2014: 6%). Detta synliggörs även av den sista raden i tabellen, där det framgår att 88 procent av intäkterna kommer från driften. Denna andel har förutom 2008 legat en bra bit över 90 procent under den senaste tioårsperioden.

Fördelning intäkter 2015

Intäktsjämförelse mellan åren 2015 och 2014, mkr

I denna jämförelse ingår även ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter.

	<u>2015</u>	<u>Andel</u>	<u>2014</u>	<u>Andel</u>	<u>Förändr</u> <u>mkr</u>
Publik & övr matchintäkter	46,2	15%	80,4	22%	-34,2
Reklam & sponsring	101,4	33%	123,8	33%	-22,4
Sändningsrättigheter	45,0	15%	37,5	10%	7,5
Bidrag	25,5	8%	38,9	10%	-13,4
Övr int egna arrangemang	22,8	7%	37,5	10%	-14,7
Övrigt	22,5	7%	31,2	8%	-8,7
* Summa drift	263,4		349,3		
Spelarförsäljning	36,4	12%	21,1	6%	15,3
Finansiellt intäkter	6,5	2%	2,5	1%	4,0
Extraord int bokslutsdisp o skatt	2,2	1%	0,0	0%	2,2
* Totalt	308,5	100%	372,9	100%	-64,4

Tabell 4

De totala intäkterna, inklusive finansiella- och extraordinära intäkter, minskade drygt 17 procent mellan åren. Detta bör även ställas i relation till den totala kostnadsminskningen om ca 15 procent mellan åren, se sidan 10. Skillnader mellan åren kan bero på faktiska förändringar, vilka klubbar som spelar i Superettan men även på hur klubbarna har redovisat in sina siffror. Den genomsnittliga totala intäkten per klubb uppgick 2015 till 19,3 mkr (2014: 23,3 mkr).

Publik- och övriga matchintäkter år 2015 uppgick till 46,2 mkr, vilket är en minskning med 43 procent mot i fjol. Den egentliga orsaken till detta tapp är att Hammarby Fotboll AB bidrog ordentligt med att höja publikintäkterna i Superettan 2014. Om Hammarby Fotboll AB exkluderas från 2014 års siffror hamnar snittintäkten per klubb för publik- och matchintäkter på 2,8 mkr, vilket istället är något lägre än de 2,9 mkr för 2015. Samtidigt är det inte otroligt att Hammarbys närvaro i Superettan ökade även de övriga klubbarnas publik- och matchintäkter då Hammarbysupportrarna även drog upp snittet för bortamatcherna.

Reklam- och sponsringsintäkterna minskade 2015, dock låg andelen av totala intäkter kvar på samma nivå som 2014. Den främsta anledningen till minskade intäkter är att tre klubbar stod för 39 procent av intäkterna, GIF Sundsvall, Hammarby Fotboll AB samt Landskrona BoIS, varav ingen av dessa spelade i Superettan 2015.

Intäkterna från sändningsrättigheterna har ökat något, vilket beror på ett nytt avtal. Intäkterna från bidrag har minskat med ca 34 procent. Detta beror på att en stor del av bidragen gäller ungdomsverksamhet och därför är direkt sammanlänkade med vilka klubbar som spelar i Superettan. Exempelvis rapporterade Östers IF stora bidragsintäkter 2014, vilka uteblir 2015 i Superettans ekonomi, då Östers IF inte längre spelar i Superettan.

Bakom minskningen av övriga intäkter från egna arrangemang döljer sig egentligen en minskning av kommersiella avtal och en ökning av intäkter från egna arrange-

mang. Om intäkter från egna arrangemang bryts ut visar de sig istället utgöra 5,4 procent av totala intäkter 2015 och 3,8 procent 2014.

I övrigt är det som tidigare nämnts spelarförsäljningar inklusive uthyrningar, som står för den största skillnaden och ökade markant för andra året i rad. 2015 ökade detta med 71 procent jämfört med 2014. När man tittar på intäkter från spelarförsäljningar bör man också beakta de kostnader som klubbarna haft för ersättningsspelare i form av spelarförvärvskostnader. Se vidare "Kostnadsjämförelse mellan 2015 och 2014" samt "Spelartransfers".

Intäkter per klubb 2015 och 2014, mkr

I dessa intäkter exkluderas ränte- och andra finansiella intäkter samt extraordinära intäkter

	År 2015 Intäkter inkl <u>spelarförs.</u>	År 2015 Intäkter exkl <u>spelarförs.</u>	År 2014 Intäkter inkl <u>spelarförs.</u>	År 2014 Intäkter exkl <u>spelarförs.</u>
IF Brommapojkarna	44,1	35,1	Allsvenskan	Allsvenskan
Östersunds FK	34,5	25,2	31,8	18,0
Jönköpings Södra IF	24,6	22,8	20,5	20,5
GAIS	24,0	20,1	23,1	21,3
Mjällby AIF	21,6	20,6	Allsvenskan	Allsvenskan
IK Sirius FK	20,2	18,4	14,6	14,6
IFK Värnamo	17,3	16,6	17,2	15,1
Ängelholms FF	15,8	15,5	14,4	14,2
Assyriska FF	15,2	15,0	15,4	15,2
Degerfors IF	15,0	13,5	14,9	14,9
Varberg BoIS FC	14,8	14,8	16,2	16,1
Ljungskile SK	14,1	10,2	14,5	14,4
Syrianska FC	12,1	11,5	12,2	11,8
Athletic FC	10,1	7,7	Division ett	Division ett
IK Frej Täby	8,3	8,3	Division ett	Division ett
Utsikten	8,1	8,1	Division ett	Division ett
Husqvarna FF	Division ett	Division ett	13,3	13,2
Landskrona BoIS	Division ett	Division ett	21,3	19,5
Östers IF	Division ett	Division ett	42,0	41,7
Hammarby Fotboll AB	Allsvenskan	Allsvenskan	64,5	64,3
GIF Sundsvall	Allsvenskan	Allsvenskan	34,5	34,5
* Superettan totalt	299,8	263,4	370,4	349,3

Tabell 5

Klubbarnas intäkter skiljer sig väsentligt åt och spridningen är stor mellan klubben med högst intäkter, IF Brommapojkarna, jämfört med klubben med lägst intäkter, Utsiktens FK. För IF Brommapojkarna, Östersunds FK, Ljungskile SK samt Athletic FC kommer över 20 procent av intäkterna från spelarförsäljning. Som tidigare noterats har de totala intäkterna i Superettan minskat från föregående år, mycket beroende av att Hammarby Fotboll AB inte längre spelar i serien, vars intäkter var betydligt högre än övriga intäktsstarka klubbar.

En annan jämförelse mellan åren som blir intressant är att se till intäkterna under 2014 för de fem klubbar som lämnade Superettan (175,6 mkr) och intäkterna för år 2015 för de klubbarna som tillkom (92,2 mkr). Utifrån detta kan sägas att intäktsstarka lag lämnade Superettan, vilka 2014 i genomsnitt hade 35,1 mkr i intäkter, då

snittet för övriga klubbar i Superettan var 17,7 mkr. De fem klubbar som tillkom 2015 har istället ett lägre intäktssnitt 18,4 mkr, då snittet hos övriga lag i ligan var 18,9 mkr. Jämförs därför istället föregående och innevarande år enbart för klubbarna som spelat i Superettan båda åren har dessa klubbar haft en intäktsökning med 6,8 procent.

Superettanklubbarnas kostnader

Kostnadsjämförelse mellan 2015 och 2014, mkr

	<u>2015</u>	<u>Andel</u>	<u>2014</u>	<u>Andel</u>	<u>Förändring</u> <u>kkkr</u>	<u>Förändring</u> <u>%</u>
Match- & träningskostnader	49,1	16%	58,8	16%	-9,7	-16%
Övriga egna arrangemang	7,0	2%	4,3	1%	2,7	63%
Personalkostnader	192,6	63%	210,8	58%	-18,2	-9%
Administration/lokalkostnad	13,9	5%	20,5	6%	-6,6	-32%
Reklam & sponsring	6,5	2%	14,4	6%	-7,9	-55%
Övrigt	29,5	10%	30,4	8%	-0,9	-3%
* Summa driftkostnader	298,6		339,2			
Spelarförvärv direkt kostnadsförda	2,6	1%	2,8	1%	-0,2	-7%
Avskrivningar balans spelarförvärv	1,6	1%	2,0	1%	-0,4	-20%
* S:a spelarförvärv & -avskr	4,2		4,8			
Övriga avskrivningar	2,5	1%	7,3	2%	-4,8	-66%
Finansiella kostnader	2,3	0%	9,5	3%	-7,2	-76%
Extraordinära poster o skatt		0%	0,1	0%	-0,1	0%
** Totalt	307,6	100%	360,9	100%	-53,3	-15%

Tabell 6

Superettanklubbarnas kostnader inklusive finansiella- och extraordinära kostnader och kostnadsförda spelarköp/inhyrning uppgick till 307,6 mkr år 2015 (2014: 360,9 mkr), vilket var en minskning med 53,3 mkr eller ca 15 procent jämfört med föregående år. Som tidigare nämnts påverkar Hammarby Fotbolls uppgång till allsvenskan i hög grad skillnaden i Superettans ekonomi mellan 2014 och 2015 och därmed även kostnaderna. Som påpekades under intäktsjämförelsen (s. 8), har intäkterna minskat med 17 procent mellan åren. Därmed minskade intäkterna mer än kostnaderna och bäddade för ett sämre resultat för 2015. Den genomsnittliga kostnaden per klubb uppgick 2015 till 19,1 mkr (2014: 22,6 mkr).

Som framgår av tabell 6 har match- och träningskostnader legat på en stabil nivå jämfört med föregående år om andel av de totala kostnaderna beaktas.

De största skillnaderna mellan åren sett till driftkostnader är övriga egna arrangemang, samt reklam och sponsring. Gällande övriga egna arrangemang har andelen av de totala kostnaderna dubblats sedan 2014. Under intäktsjämförelsen 2015 och 2014 noterades att även intäkterna för egna arrangemang har ökat, dock inte fullt lika mycket. Reklam- och sponsringskostnaderna har minskat med 55 procent från 2014. Den största anledningen till denna förändring är återigen en följd av att olika lag spelar i Superettan olika säsonger. För 2014 stod GIF Sundsvall, Hammarby

Fotboll AB och Landskrona BoIS FC för 61 procent av Superettans reklam- och sponsringskostnader. Samma klubbar stod som tidigare nämnts för 39 procent av intäkterna.

Den klart största kostnadsposten, personalkostnader, har ökat från 58 procent till 63 procent av de totala kostnaderna, men minskat i absoluta tal med 18,2 mkr. Spelarlönerna har i princip stått still i absoluta tal sedan föregående år, så det är de övriga personalkostnaderna som minskat.

Bland kostnaderna 2015 ingick utgifter för spelarförvärv som kostnadsfördes direkt med 2,6 mkr (2014: 2,8 mkr) och avskrivningar avseende utgifter för balanserade spelarförvärv med 1,6 mkr (2014: 2,0 mkr).

Fördelning kostnader 2015

Spelarlönernas utveckling, 2006-2015, mkr

	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Spelarlöner	108,0	107,8	94,7	101,8	91,5	92,5	77,3	78,2	76,9	68,8
Driftskostnader	299	339	365	386	345	339	260	321	328	239
Driftskostnader exkl Gothia Cup	299	339	365	386	345	339	260	280	292	239
Förändring spelarlöner	0%	14%	-7%	11%	-1%	20%	-1%	2%	12%	13%
Spel.löners andel av driftskostn	36%	32%	26%	26%	26%	27%	30%	24%	23%	29%
Spel.lön. and. av driftk ex Got Cup	36%	32%	26%	26%	26%	27%	30%	28%	26%	29%

Tabell 7

Observera ovan att, för att få jämförbara siffror mellan åren, har särredovisning gjorts med hänsyn till om BK Häcken (och därmed Gothia Cup) ingår i Superettans ekonomi eller inte, vilket BK Häcken inte gjort sedan år 2008.

Notera att det i spelarlönerna kan ingå s.k. sign-on fees till spelare, vilka ibland utbetalas i samband med att spelare tecknar kontrakt. Spelarlöner är exklusive sociala avgifter.

Under år 2015 förändrades spelarlönerna, exklusive sociala avgifter, knappt något i Superettan om de absoluta talen beaktas, att jämföra med spelarlönernas ökning i Allsvenskan samma period om 4 procent. Spelarlönernas andel av driftskostnaden ökade dock för andra året i rad, varpå ett trendbrott kan anas, då andelen tidigare år legat konstant under 30 procent av driftskostnaderna. Det skulle kunna vara så att flera spelare har gått som Bosman och samtidigt lyckats förhandla till sig sign-on-fees eller högre löner, eftersom klubbarnas förvärvskostnader för spelarna samtidigt har minskat (se vidare sidan 14).

Den genomsnittliga lönekostnaden, exklusive sociala avgifter, för spelarna per klubb uppgick 2015 till 6,8 mkr (2014: 6,7 mkr). För en allsvensk klubb låg den genomsnittliga lönekostnaden för spelarna per klubb runt ca 20,9 mkr/år, exklusive sociala avgifter.

Den genomsnittligt beräknade spelarlönen

Under år 2015 var den genomsnittliga beräknade spelarlönen ca 23 445 kr/månad vid 12 månaders anställning och antaget 24 man i spelartruppen (2014: 23 300 kr/månad). Observera att eventuella s.k. sign-on fees till spelare ingår i denna beräkning. Spannet mellan olika spelare i Superettan kan givetvis variera mycket. Denna grovt beräknade snittlön för en spelare i Superettan utgör ca 32 procent (2014: 33%) av en likartat beräknad snittlön i Allsvenskan.

Personalkostnadernas andel av intäkterna i Superettanklubbarna

Inom fotbollen i Europa har man länge talat om ett lönetak. På UEFA-nivå har man en riktlinje att de totala personalkostnaderna inte bör överstiga 70 procent av klubbens intäkter. UEFA anser att detta nyckeltal är en indikator på ekonomisk sårbarhet i en klubb. De klubbar som ansöker om UEFA-licens, med högre personalkostnader, kan komma att granskas mer noggrant av UEFA. Detta kan komma att bli intressant för de svenska Superettanklubbar som kan komma att kvala in till UEFA:s tävlingar via Svenska Cupen. Tabell 8 visar detta förhållande för superettanklubbarna.

Personalkostnader i förhållande till intäkter

	<u>Personalkostnader/Intäkter</u>
Mjällby AIF	81%
IK Frej Täby	77%
Athletic FC	73%
Ängelholms FF	69%
Östersunds FK	68%
Degerfors IF	66%
GAIS	65%
Varberg BoIS FC	64%
IF Brommapojkarna	63%
Ljungskile SK	63%
IFK Värnamo	62%
Assyriska FF	61%
Utsiktens FC	58%
Syrianska FC	55%
IK Sirius FK	50%
Jönköpings Södra IF	50%

Tabell 8

En analys av klubbarna i Superettan visar att de allra flesta har en lägre personalkostnad än 70 procent av intäkterna, med ett par undantag. Mjällby AIF, IK Frej Täby samt Athletic FC finansierar sina personalkostnader med mer än 70 procent av intäkterna. Klubbarna är ofta bundna av lönekostnader i avtal, vilka inte går att påverka även om intäkterna sviker, vilket kan vara förklaringen till Mjällby AIF:s höga notering, då de spelade i allsvenskan säsongen 2014.

Sammanlagt utgjorde personalkostnaderna inklusive sociala avgifter mm ca 63 procent av de totala intäkterna (2014: 57%) för klubbarna i Superettan.

Kostnaderna per klubb 2015 och 2014, mkr

	År 2015	År 2015	År 2014	År 2014
	Kostn. inkl <u>spelarförv.</u>	Kostn. exkl <u>spelarförv.</u>	Kostn. inkl <u>spelarförv.</u>	Kostn. exkl <u>spelarförv.</u>
IF Brommapojkarna	45,9	45,5	Allsvenskan	Allsvenskan
Östersunds FK	36,2	35,7	19,8	19,2
Mjällby AIF	25,1	24,8	Allsvenskan	Allsvenskan
GAIS	23,4	23,2	23,5	23,5
Jönköpings Södra IF	22,9	21,6	19,4	19,4
IK Sirius FK	18,5	18,4	14,5	14,3
IFK Värnamo	17,1	16,3	15,8	15,7
Ängelholms FF	15,5	15,5	14,2	14,0
Degerfors IF	15,2	15,2	15,2	14,8
Varbergs BoIS FC	14,9	14,8	16,1	16,1
Assyriska FF	13,4	13,2	15,7	15,6
Ljungskile SK	13,4	13,4	13,0	13,0
Syrianska FC	11,9	11,9	11,5	11,5
Athletic FC	10,1	10,1	Division 1	Division 1
IK Frej Täby	9,2	9,2	Division 1	Division 1
Utsiktens FC	8,6	8,3	Division1	Division1
Husqvarna FF	Division 1	Division 1	13,1	12,8
Landskrona BoIS	Division 1	Division 1	22,3	22,3
Östers IF	Division 1	Division 1	33,0	33,0
GIF Sundsvall	Allsvenskan	Allsvenskan	35,0	34,7
Hammarby Fotboll AB	Allsvenskan	Allsvenskan	59,8	59,2
* Superettan totalt	301,3	297,1	341,9	339,1

Tabell 9

I första respektive tredje kolumnen ingår respektive klubbs samtliga kostnader exklusive extraordinära poster, finansiella kostnader och skatter.

I kolumn två respektive fyra har från dessa kostnader dragits av kostnader för spelarförvärv såväl direkt i sin helhet kostnadsförda vid förvärvsåret, som kostnader från årliga avskrivningar avseende balanserade spelare. Som synes har inga större pengar lagts på förvärv, totalt 4,2 mkr för samtliga lag.

Likt intäkterna skiljer sig kostnaderna stort för de olika klubbarna. IF Brommapojkarna och Utsiktens BK ramar in även denna tabell som visar på lagets kostnader.

En annan jämförelse mellan åren som blir intressant är att se till kostnaderna under 2014 för de fem klubbar som lämnade Superettan (163,2 mkr) och kostnaderna för år 2015 för de klubbar som tillkom (98,9 mkr). Utifrån detta kan sägas att lag med höga kostnader lämnade Superettan, vilka 2014 i genomsnitt hade 32,64 mkr i kostnader, då snittet för övriga klubbar i Superettan var 16,2 mkr. De fem klubbar som tillkom 2015 hade ett kostnadssnitt på 19,8 mkr, då snittet för övriga lag i ligan var 18,7 mkr. Kostnadsökningen för de klubbar som spelat i Superettan båda åren är därmed 15,4 procent att ställa i relation till intäktsökningen på 6,8 procent för desamma. Så även om de totala kostnaderna för Superettan har minskat stort, har kost-

naderna för de elva lag som spelat i Superettan både 2014 och 2015 ökat markant, utan att intäkterna ökat i samma takt.

Jämför även avsnitten dels ovan angående intäkterna per klubb samt nedan samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition.

Spelartransfers

Spelarförsäljningar och spelarförvärv Superettan år 2006-2015, mkr

	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>
Spelarförsäljningar	35,5	20,5	11,9	21,5	17,2	27,4	15,2	46	21,5	17,5
Spelarförvärv, dir kostn.förda	1,7	1,3	4,6	2,6	4,3	5,7	5,8	4,5	6,5	7,8
Spelarförvärv, balan- serade	2,5	0,0	4,4	2,0	1,2	3,5	0,3	4,7	10,6	6,5

Tabell 10

Intäkterna från spelarförsäljningar i Superettan har fluktuerat mellan åren, där 2013 sticker ut med en lägstanotering på 11,9 mkr och 2008 innehar en högstanotering i särklass på 46 mkr. Även om 2015 års spelarförsäljning på 35,5 mkr inte alls når upp till toppnoteringen 2008 är det en anmärkningsvärd siffra i jämförelse med den senaste tioårsperioden. Samtidigt visar det sig att kostnaden för spelarförvärven minskat de senaste två åren. Detta kan bero på att klubbarna inte värvat lika aktivt som tidigare. En trolig, alternativ förklaring, till denna kostnadsminskning kan vara att flera spelare än tidigare har spelat ut sina kontrakt och gått som Bosman. I de fallen är det troligt att spelarna har förhandlat till sig sign-on-fees eller högre löner. Något som tyder på denna förklaring är att spelarlönerna har gått upp i år, då det motsatta hade varit att förväntas, eftersom Hammarbys uttag ur Superettan har påverkat övriga kostnader till att sjunka.

Balanserat värde externa spelarförvärv Superettan år 2005-2014, mkr

	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>
Bokfört spelarkapital	2,5	1,3	4,8	3,6	6,8	11,4	1,2	6,4	6,4	8,2
Antal fören. som bal. utgift.	1	6	6	7	7	7	5	9	9	7

Tabell 11

Tidigare år har mellan fem och nio klubbar balanserat spelarförvärven, men för 2015 års superettanklubbar är det enbart Jönköping Södra som har fortsatt med detta. Orsakerna, förutom att redovisningsmetod kan ha ändrats, kan vara att klubbar som balanserar spelare har lämnat Superettan, eller att de tidigare balanserade spelarna har skrivits av klart eller sålts.

Elitlicensens regler i korthet

På Förbundsmötet i mars 1999 beslutades att införa en svensk elitlicens för spel i Allsvenskan och Superettan. Denna licens trädde i kraft från och med år 2002, och baserades första gången på boksluten år 2001, varvid licenser för säsongen 2003 behandlades, och beviljades.

Från och med år 2005, vid första tillfället med utgångspunkt från 2004 års bokslut, omfattar elitlicens även klubbar i Damallsvenskan. Detta innebär att dessa klubbar ska redovisa noll eller positivt eget kapital i föregående års bokslut för att inte riskera sin licens inför säsongen efter innevarande säsong. Boksluten 2015 ligger således till grund för licensbehandlingen under år 2016 inför säsongen 2017.

För att få elitlicens får man inte ha negativt eget kapital.

Om en klubb inte uppnår att ha noll eller positivt eget kapital skall i första hand en handlingsplan upprättas angående hur man under året skall uppnå minst noll i eget kapital. Om Licensnämnden inte bedömer att handlingsplanen är orealistisk anses klubben ha uppfyllt kriteriet för det egna kapitalet.

Om Licensnämnden bedömer att handlingsplanen är orealistisk avkrävs klubben att senast den 1/10 inlämna ett periodiserat bokslut per den 31/8 som visar att det egna kapitalet är noll eller positivt samt en likviditetsplan som visar att föreningen kan klara sina betalningar under resten av året. Om dessa krav inte uppfylls, och inte särskilda skäl finns för undantag, erhålles ingen elitlicens för nästa år, vilket innebär degradering en division nästkommande år. Formellt beslut angående detta fattas av Representantskapsmötet i november. Jämför ovan sammanställningen över klubbarnas egna kapital per den 31 december 2015.

Följer klubben en av Licensnämnden godkänd handlingsplan så att man uppnår minst noll i eget kapital vid närmast efterföljande årsredovisning så har klubben uppfyllt kriteriet för det egna kapitalets storlek vid licensprövningen inför nästkommande säsong.

Om klubben inte klarar att följa handlingsplanen och vid nästkommande årsredovisning fortfarande har negativt eget kapital åläggs klubben att upprätta ett periodiserat bokslut per den 31 augusti som visar att det egna kapitalet är positivt eller noll och inlämna denna senast den 1 oktober, samt en likviditetsplan som visar att klubben kan klara sina betalningar under resten av året. Om dessa krav inte uppfylls och särskilda skäl inte finns för undantag så erhålles ingen elitlicens för nästa år, vilket innebär degradering en division inför nästkommande säsong. Beslut om detta fattas av vid Representantskapsmötet i november. Jämför ovan sammanställningen över klubbarnas egna kapital per den 31 december 2015.

Om klubben återigen i årsredovisningen redovisar negativt eget kapital, efter att man under hösten innan, erhållit elitlicens utifrån periodiserat bokslut och inlämnad likviditetsplan, har klubben att senast den 1 oktober påföljande år visa ett periodiserat bokslut per den 31 augusti som visar att det egna kapitalet är positivt eller noll, en likviditetsplan som visar att klubben kan klara sina betalningar under resten av året samt en resultatprognos som visar att klubben kommer att redovisa ett eget kapital som är positivt eller noll per den 31 december det året.

De två ytterligare ekonomiska krav för elitlicens som finns gäller dels betalningar, dels fortsatt drift. Per den 31 augusti det inte får finnas några förfallna skulder avseende skatter och allmänna avgifter, skulder till SvFF, SDF, annan medlemsklubb eller till utländsk klubb avseende spelarövergångar som inte kan kvittas mot fordringar, eller till professionella spelare, och i förekommande fall till klubbdirektör, ekonomichef, medieansvarig, läkare, fysioterapeut, säkerhetsansvarig, ansvarig för tillträde till arenan för funktionshindrade, huvudtränare A-lag, assisterande tränare A-lag samt ungdomsansvarig. Per den 1 oktober ska styrelsen skall intyga att klubben har ekonomiska förutsättningar att driva verksamheten hela nästkommande år. Om skulder av angivet slag är förfallna detta datum och/eller styrelsen inte kan intyga att klubben har förutsättningar för fortsatt drift hela nästkommande år ska elitlicens för nästkommande år inte beviljas.

Därutöver finns för elitlicens krav på kompetens hos huvudtränare, säkerhetsansvarig, säkerhetsorganisation samt medicinsk undersökning av spelare.

Licenssökande kan få negativt beslut i Licensnämnden prövat i Appellationsnämnden.

Elitlicens erhålles för ett år i taget.

Se vidare Reglemente för Elitlicensen med Anvisningar till Elitlicensens ekonomikriterier på Svenska Fotbollförbundets hemsida www.svenskfotboll.se/ekonomi.

Superettanklubbarnas egna kapital, redovisade resultat och soliditet 2015

	<u>Eget kapital, mkr</u>	<u>Redovisat resultat</u>	<u>Soliditet</u>	<u>Elitlicenskonsekvens säsongen 2017</u>
IF Brommapojkarna	5,5	4,2	39%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2017
GAIS	3,0	0,2	29%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2017
Utsiktens FC	2,1	-0,9	29%	Spelar i division 1 säsongen 2016
Östersunds FK	1,6	0,2	17%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2017
Athletic FC	1,0	-0,1	31%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2017
Ljungskile SK	1,0	-0,3	5%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2017
Jönköpings Södra IF	0,2	0,1	3%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2017
Degerfors IF	0,2	-0,2	4%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2017
Ängelholms FF	0,1	-0,1	4%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2017
Assyriska FF	0,1	1,4	3%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2017
Syrianska FC	0,1	0,0	2%	Klarar eget kapitalkriteriet för licens 2017
Varberg BoIS FC	-0,5	-0,5	Neg	Handlingsplan godkänd av Licensnämnden
IK Frej Täby	-0,8	-0,9	Neg	Handlingsplan godkänd av Licensnämnden
IFK Värnamo	-1,0	0,0	Neg	Periodiserat bokslut, likviditetsplan, prognos helårsbokslut 2016
IK Sirius FK	-1,9	1,6	Neg	Periodiserat bokslut, likviditetsplan hösten 2016
Mjällby AIF	-3,7	-3,9	Neg	Spelar i division 1 säsongen 2016
* Totalt	7,0	0,8		

Tabell 12

Klubbarna i Superettan redovisade ett samlat eget kapital uppgående till + 7,0 mkr den sista december 2015 (2014: + 4,2 mkr). Beroende på att de i Superettan ingående klubbarna ändras mellan åren leder det redovisade resultatet + 0,8 mkr inte till att det egna kapitalet förändrats med samma belopp.

Fem av de sexton klubbarna i Superettan redovisade negativt eget kapital år 2015. IFK Värnamo, som redovisade ett negativt eget kapital både 2013 och 2014, lämnade in ett periodiserat bokslut per 31 augusti 2015, vilket visade positivt eget kapital. Eftersom IFK Värnamo per 31 december 2015 återigen redovisade negativt eget kapital ska de även 2016 lämna in periodiserat bokslut per 31 augusti. Därutöver ska de för att beviljas elitlicens för säsongen 2017, upprätta en likviditetsplan, som visar att de klarar sina betalningar för återstående del av 2016, samt upprätta en prognos för helårsbokslutet, som visar minst noll i eget kapital 31 december 2016. IK Sirius lyckades inte uppfylla sin handlingsplan för 2015 utan uppvisade för andra året i rad negativt eget kapital. IK Sirius ska därför upprätta ett periodiserat bokslut per 31 augusti 2016 samt en likviditetsplan för resterande del av 2016, som visar att de klarar sina betalningar för resterande del av 2016, för att beviljas elitlicens för 2017.

Varberg BoIS FC och IK Frej Täby redovisade även de negativt eget kapital i bokslutet. De lämnade därför in varsin handlingsplan gällande hur det egna kapitalet ska återhämtas under år 2016, vilka godkändes av Licensnämnden. Även Mjällby AIF redovisade negativt eget kapital, men då de spelar i division 1 säsongen 2016 ansöker de heller inte om elitlicens och har därmed inget krav på positivt eget kapital.

Övriga klubbar redovisade positivt eller noll i eget kapital. Det totala egna kapitalet i Superettan har ökat sedan föregående år, vilket dels har sin förklaring i vilka klubbar som spelar i serien aktuellt år och dels har sin förklaring i att redovisat resultat påverkat det egna kapitalet positivt.

Tabell 12 ger även en fingervisning hur klubbarnas ekonomi står sig för framtiden. Exempelvis kan ses att både Degerfors och Ängelholm kommer att ligga i riskzonen för att 2016 hamna på negativt eget kapital om de inte redan nu förbättrar sitt resultat.

Superettanklubbarnas konsolideringsgrad 2015

Genom att ställa klubbarnas eget kapital i förhållande till de totala personalkostnaderna kan klubbarnas konsolideringsgrad beräknas. Denna visar hur sårbar en klubb är om intäkterna minskar och kostnaderna för den viktigaste tillgången, personalen, tvingas finansieras av det egna kapitalet. En hög konsolideringsgrad innebär en låg sårbarhet vid intäktsbortfall och omvänt, en låg konsolideringsgrad innebär en hög sårbarhet vid intäktsbortfall.

En tumregel, som t ex Riksidrottsförbundets specialförbund verkar efter, är att det egna kapitalet bör kunna täcka minst ett halvårs personalkostnader. Detta innebär i så fall att konsolideringsgraden bör vara runt 50 procent.

	<u>Konsolideringsgrad</u>
Utsiktens FC	34%
IF Brommapojkarna	20%
GAIS	19%
Athletic FC	14%
Ljungskile SK	11%
Östersunds FK	7%
Jönköpings Södra IF	2%
Syrianska FC	2%
Degerfors IF	1%
Ängelholms FF	1%
Assyriska FF	1%
Varberg BoIS FC	Negativ
IFK Värnamo	Negativ
IK Frej Täby	Negativ
IK Sirius FK	Negativ
Mjällby AIF	Negativ

Tabell 13

Ingen av klubbarna i Superettan klarar kravet på en konsolideringsgrad på 50 procent, vilket visar på stor sårbarhet vid intäktsbortfall. Klubbarna med negativ konsolideringsgrad arbetar samtliga på att förbättra ekonomin för att elitlicensen inte ska vara i fara. Mjällby AIF söker dock inte elitlicens för 2017.

Samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition 2015

	<u>Rangordning efter kostnader</u>	<u>Tabellposition</u>
IF Brommapojkarna	1	16
Östersunds FK	2	2
Mjällby AIF	3	13
GAIS	4	11
Jönköping Södra IF	5	1
IK Sirius FK	6	3
IFK Värnamo	7	10
Ängelholms FF	8	12
Degerfors IF	9	9
Varberg BoIS FC	10	5
Assyriska FF	11	4
Ljungskile SK	12	6
Syrianska FC	13	7
Athletic FC	14	8
IK Frej Täby	15	14
Utsiktens FC	16	15

Tabell 14

Slutsatsen av ovanstående är att det under 2015 inte råder något klart samband mellan klubbarnas kostnader och tabellposition. Det kan ändå vara intressant att notera att IF Brommapojkarna, som kom sist i Superettan hade högst kostnader och att även Mjällby AIF samt GAIS hade höga kostnader men inte nådde långt sportsligt. Därför blir slutsatsen att det inte bara är pengarna som styr utan det finns många andra faktorer som kanske är minst lika viktiga.

Klubbar med tabellposition som är högre än kostnadsranking kan ha hittat metoder att arbeta efter som är bättre än de övriga klubbarna, i alla fall om det upprepas under flera år. Det kan också ha sin förklaring bland annat i att klubbar med förhållandevis låga kostnader i förhållande till tabellposition kan ha större inslag av ideellt arbetande personal i klubben. En annan förklaring kan givetvis vara att vissa klubbar varit mer skickliga och lyckosamma i sin sportsliga satsning, till en lägre kostnad, än andra klubbar.